

OZDOBIONY (188) *part praet pass pf*

ozdobiony (167), **ozdobion** (21).

Pierwsze i drugie o jasne; -ony, -(o)n.

sg m N ozdobiony (47), ozdobi(o)n (14); ~ (*attrib*) -ony (32); ~ (*praed*) -ony (11), -(o)n (14); -ony *ModrzBaz, GrabowSet, LatHar, WujNT* (2), *SkarKaz*; -(o)n *BielKron* (2), *GórnDworz, RejPos*; -(o)n : -ony *RejZwierc* (9:4), *BudBib* (1:1). ◇ *G* ozdobion(e)go (1). ◇ *D* ozdobion(e)mu (2). ◇ *A* ozdobion(e)go (6), ozdobiony (2). ◇ *L* ozdobionym (2). ◇ *V* ozdobiony (2). ◇ *f N* ozdobioną (25), ozdobiona (6); ~ (*attrib*) -ą (14), -a (1); -ą : -a *Skarży w* (1:1); ~ (*praed*) -ą (11), -a (5); -ą *GórnDworz, RejPosRozpr, WujNT*; -a *RejZwierz, ModrzBaz, SiebRozmyśl, CiekPotr*, -ą : -a *RejWiz* (3:1), *RejZwierc* (4:1). ◇ *G* ozdobion(e)j (2). ◇ *D* ozdobion(e)j (2). ◇ *A* ozdobioną (8). ◇ *I* ozdobioną (2). ◇ *V* ozdobioną (4), ozdobiona (1); -ą *KmitaPsal*; -ą : -a *LatHar* (3:1). ◇ *n N* ozdobioné (13), ozdobiono (2); -é (1), -(e) (12); ~ (*attrib*) -é (5); ~ (*praed*) -é (8), -o (2); -é : -o *RejZwierc* (3:2). ◇ *G* ozdobion(e)go (1). ◇ *A* ozdobion(e) (1). ◇ *L* ozdobionym (1). ◇ *pl N m pers* ozdobieni (22). *subst* ozdobione (12); -é (1), -(e) (11). ◇ *G* ozdobionych (3). ◇ *D* ozdobionym (1). ◇ *A m pers* ozdobioné (3); -é (1), -(e) (2). ◇ *I m* ozdobion(e)mi (1) *RejZwierc*, ozdobionymi (1) *SkarŻyw*. ◇ *V subst* ozdobioné (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: ozdobion(y) od kogo (3) *RejWiz, RejZwierc, OrzJan*.

Sł stp s.v. ozdobić, Cn s.v. ozdobny, Linde XVIII w. s.v. ozdobić.

I. Imiesłów od „ozdobić” (178) :

Wyrażenie: »(napięknniejszą) urodą ozdobion(y)« [szyk 2:1] (3): *WSzechmogący Pan [...] to łobie był [...] nawiętlzą rołkołz obrał/ áby był łobie łthworzył człowieká/ źwirzę rozumne/ źwirzę nád ine włzytki źwirzeta/ y kftały/ y vrodą/ y włzytkimi inemi łprawami/ ozdobione. RejPos 337; RejZwierc 82v; [Księżę Jerzy] Wziawłzy łobie w małżeńłtwo [...] Corkę z Chodkiewiczówny Zacney vrodzoną/ Vrodą/ Cnota/ śweta [...]/ we włzem ozdobioną. KołakCath Bv.*

1. *Przystrojony, upiękuszony, udoskonalony pod względem fizycznym, zewnętrznym (o istotach żywych) i umysłowym, moralnym, wewnętrznym (o człowieku) [w tym: czym (124)] (136) :*

W przen (5) :

Szeregi: »na chrzcie obmyty i ozdobiony« (1): ábych vmiął poznać [...] łzpetność łwoię: ktoram [!] piękny obraz twoy [*Boga*] zmazał/ y dułzę ná chrzcie ł. obmyta y ozdobioną połzpecił. *SkarKaz* 353a.

»ochędożony a ozdobiony« (1): o to nic nie dba/ [...] áby miał zápaloną lámpę łwoię/ to ieft/ obiáśnioną dułzyczkę łwoię [...] á ochędożoną á ozdobioną onymi wdzięcznemi kwiatki cnotliwych łpraw łwoich/ á krześciáńłkich połtepkow łwoich *RejPos* 342.

»ozdobiony i ocukrowany« (1): błąd y nyeprawdá łowki pyęknemi á lubyeżnemi przyłmáki ozdobyona y ocukrowána/ niź łye obaczyłz/ w łerce łye wkráda. *KromRozm I N2v*.

»ozdobiony i pozłocony« (1): iż bez vczynkow ieft z niey [*wiary*] łprawiedliwość. [...] Ale nie bez tych/ ktore wiára w Chryłtušie ozdobione y pozłocene łą *SkarKaz* 312a.

»ozdobion a zafarbowan« (1): co myłł włpaniła fárbuie/ tám iuż nie ledá Cynobru potrzebá/ bo tám trzebá rozłicznych farb/iáko by oná myłł łtáteczna/ [...] pięknie ná włzem ozdobioná á záfárbowaná była. *RejZwierc* 22v.

a. *Ustrojony, przystrojony pod względem zewnętrznym (o istotach żywych); comptus Calep, Cn; ornatus, positus Cn [w tym: czym (9)] (15) : ábowiem niemáíz frototy żadney/ iż kto tego nie vmie/ czego fie nie vczył/ ále fie frototá widzi/ kiedy kto tego nie ma/ czym s przyrodzenia ozdobion być miał. GórnDworz Ee8v; KuczbKat 95; Comptus, Ornatus, positus – Wiłtrichniony, ozdobiony. Calep 225a; Pigmentatus – Iarba [!] ódobiom [!] Quod est pigmentatis ornatum. Calep 805a; y onę nam ná pámięć przywodzi niewiáftę/ [...] flońcem przyodzianą/ á ná głowie koroną prześliczną z dwunaftu gwiazd ozdobioną, co o Pánnie Máryey/ [...] Theologowie niektorzy wyłóżyli. LatHar 509; Y iákos fię nád inźé bez grzéchu rodziłá/ Tákes więtfzá okrałą ozdobioná byłá. SiebRozmysł K4v.*

ozdobiony w co (2): Bo té náłzé poftáwy zwięrzchu ozdobioné W złotogłowy/ w fzarłaty/ by w klatki wádzoné GosłCast 66, 41.

W charakterystycznych połączeniach: farbą ozdobion, okrasq; ozdobiony z przyrodzenia, z wierzchu.

Wyrażenie: »ślicznością ozdobion« (1): Wefel fię [Królowo niebieska] chwałá wflawioná/ ślicznością nád wżytkie ozdobioná. LatHar 481.

W przen (5) : tym flachetnym płańczem s flawney prawdy vrobionym fnádnie záváždy może być [przywara] pokryta/ á fnádnie záváždy może być ozdobiona. RejZwierc 83; WY látá nieukróconé/ W kwiát młodości ozdobioné GosłCast 41.

Wyrażenia: »nadobnie na wszem ozdobiony« (1): prawdziwa cnothá á nadobnie w człeku poważnym ná wżem ozdobiona o dáleko záváždy zacnieyfzá ieft niżli owá vpstrzona/ by też dobrze byłá y złotem nákrapiána RejZwierc 136.

»pięknie ozdobiony« (1): thá brudna lámpá człowieká márníego/ Pyęknie ieft ozdobyona od Boga zwirzchniego RejWiz 119v.

»strojem ozdobiony« (1): O Márya Tronie Sálomonow/ przeiálnym złotem y rozlicznym ftroiem ozdobiony LatHar 505.

a. *O zwierzętach i ptakach (2) :*

ozdobiony w co (1): A iáko Paw przed kury w pierze ozdobiony/ Ták fie też przed proftaki fzyrzy náuczony. RejWiz 8.

ozdobiony czym (1): Iedną rázą áli ón [jelonek]/ wzgóřę głowę niešie Ozdobioną rogámi GórnTroas 40.

b. *Udoskonalony umysłowo i moralnie, odznaczający się dodatnimi cechami (o człowieku, jego życiu i właściwościach); praeditus Modrz, Calep; ingenuatus Calep [w tym: czym (57)] (62) : yáká zacnością fą ozdobyeni dworzanie iego [Boga]/ to ieft/ wierni fzarfárze fwiętych táiemnic fłowá iego. LubPs P5v marg; Mysl wolna ozdobiona flawną fláchetnością/ Nie wytrwa by miałá być nikczemną próżnością Zábáwiona RejWiz 1v; Ale gdy wdzyęczna młodość w to bywa wpráwioná/ Czýmby potym iey zacność byłá ozdobioná. RejWiz 7; Iuż káżdá rzecz zacnieyfzá ozdobiona bywa/ A iuż fie iey nikczemność pięknością pokrywa. RejWiz 8; GórnDworz C4; domy [= rody] ich [wiernych Pańskich] poczćiwofćiami ozdobione/ dzyatki y potomftwo ich błogoflávione. RejPos 277, 172; niechay też będzie ozdobion y ftátecznością/ y pomiára/ y powagą wpaniłą/ á iefli prawdy nie będzie/ á będzie fłowká dziwnie przegryzował/ [...] tedy to przedfię fmięfzny pan będzie. RejZwierc 82v; A ták chcefzli flawnym/ zacnym/ á záváždy poważnym być y Pánu Bogu fie fwemu podobáć/ vważayże ná wżem*

w káždey rzeczy łufzną pomiárę ozdobiań póćciwą roftropnością. *RejZwierc* 148v; TRzeźwość á mierność máło nie rodzone/ Ty ząwždy czynią ludzi ozdobiańe. *RejZwierc* [213], A2, 19v, 103; *ModrzBaz* 64; Ingenuatus, Ingenuis moribus dotatus – Sliachetnimi ozdobiańi obiczaimi. *Calep* 536a, 832a; *LatHar* 406; KRolewic Polłki Włádyłlaw rzeczony, Męłtwem, dzielnością, łczodrze ozdobiańy. *KlonKr* E4.

W porównaniu (1): A gdy ktemu rozumem będzyc [cnota] ozdobiańa/ Nie ináčycy by perlą złotem ofádzona. *RejWiz* 7.

W charakterystycznych połączeniach: ozdobiańy dobrym baczeniem, dary, dzielnością, kształty i ubiory, dobrą myślą, obyczajmi, pomiarań, powagań, póćciwą roztropnością, statecznością, sławną szlachetnością, póćciwym umysłem, urodą, zacnością; ozdobiańy [czyj żywot] sprawami krześcijańskimi, dom [= ród czyj] poczcivość; ozdobiańy szczodrze.

Wyrażenia: »cnotą (nadobnymi cnotami) ozdobiańy« = *virtute virtutibus ornatus a. praeditus* *Modrz* (23): Zywothy Philozozophow [!]: to iest: mędrzew nauk przyrodzonych. Y też inłzych męzew cnotami ozdobiańych ku obyczaynemu nauczaniu człowika káždego krotko wybrane. *BielŻyw kt*; *RejWiz* 8; piękność nietelko tá iest/ ktora w rzeczach kftaltownie vrodzonych/ ábo złożonych/ álbo vczynionych ma fwe siedliłko/ ále y dułzńa náłzńa cnotami ozdobiańa/ iest dziwnie piękna *GórnDworz* Ll; áby Dworzánin thę białągłowę kthorą łobie vpodoba/ miał w wielkiey czci/ y powadze [...] y niemniey niż piękność ciáłá/ áby vmyłł iey cnotami ozdobiańy miłował *GórnDworz* Mm2v; Ale człowik poważny á cnotami ozdobiańy iest nieco ku Bogu podobny łpráwami łwemi *RejZwierc* 135v, 14v, 50v, 52, 71v [2 r.], 104 (11); to Scipionowi łacno było przewieść/ ktory był wielkimi cnotami y godnością ozdobiańy *ModrzBaz* 43, 15, 43v, 51v, 91; *SkarŻyw* 443, 500.

»nauką (naukami) ozdobiańy« = *doctrina ornatus* *Modrz* (3): Cznotá zacnieyłza náuką ozdobiańa. *RejWiz* 8 marg; *ModrzBaz* 43v, 80.

»rozumem ozdobiań(y)« [*szyk* 14:2] (16): Nie z bogactw áni z łłáchełtwá Trzebá pátrzyć przyaciéłłtwá. Ale ze cnoty wrodzoney/ Y rozumem ozdobiańey. *BierEz* S2; *RejWiz* 7; Plato [...] powieda być dułzńe nieiáką bytność łámá łiebie rułzáiác/ rozumem ozdobiańą. *BielKron* 127v; Bo łftworzon człowikiem/ [...] ozdobiańeł rozumem *RejZwierc* 18; A obáč iáko dziłieyłzy Polacy y rozumy y rozlicznemi kftalty łą thák ozdobiańi/ że łnadź ze włzytkimi narody łłufznie łie porownáli/ ielłze nie przerownáli. *RejZwierc* 267v, 68 [3 r.], 74, 75, 138v, 150v (13).

Szeregi: »ozdobiańy i ołłachciony« (1): chocia y to będzyc y z dziwnemi trudnościami/ [...] y z wielkim zgwałceniem a zniewoleniem onego wdzięcznego żywotá poczcíwego/ á ząwždy dobrą myślą ozdobiańego y ołłachcionego. *RejZwierc* 20.

»ozdobiańy i zboagańy« (1): ktory [*Pan*] iź nas wielce vmiłował/ przeto żadney zgołá rzeczy/ ktorámy mogli być porátowáni/ ozdobiańi/ y zbogáćeni/ dla nas nie żałował. *LatHar* 263.

W przen (2): Káždy łtroy łzpetny napięknicy vpłtrzony/ Gdycy cnotą rozum nie iest ozdobiańy. *RejZwierc* 214; Był wielki człek wonnością cnot włzytkich ozdobiańy/ mądrością/ miłością/ vbołftwem/ ludzkością/ poráđą *SkarŻyw* 546.

c. Sławny, pełen chluby, chwały, słynny, zaszczycony, uhonorowany, wyróżniony, obdarzony; *ornatus, praeditus* *Modrz* [w tym: czym (50)] (54) : Iuź thá páni Dworna/ iest thák dobrze ozdobiańa/

iż iey iedwabiu/ pereł/ kámieni drogich/ kęs ieden nie trzebá. *GórnDworz* Ccv; *RejPos* Ooo3v; *KuczbKat* 20, 250, 380; oná zacna towárzyfzka cnoty świętey ftałość mocna przypádnie/ ták iż on ták ozdobiony człowiek będzie ftał iáko mocny filar *RejZwierc* 73; iż ten nędzny człowiek ták ieft zacnie ná wżem od Páná ozdobion/ iż bárzo máło ieft rozny od Aniołow. *RejZwierc* 156v, 54, 106v, 168v; *RejPosRozpr* b4 [2 r.]; Zás ktorzi ná vrzędy bywáią obráni/ niebędąc znaczną godnością/ áni żadnemi zacnemi fprawami ozdobieni/ iáko się ná fwem vrzędzie obchodzić zwykli/ nieieft rzecz táyna. *ModrzBaz* 39, 49v, 50v, 57v, 142v; inne tákże narody/ á zwałzczá piątmem Chrześciańskim ozdobione/ wteyże fię iedności zamknęli *SkarJedn* 314; ná Alexandrá Wielkiego Xiędzá Litewfkiego/ łagodnieyfzymi obyczáiámi y hoynością ozdobionego rádzili *StryjKron* 667; *OrzJan* 36, 53; O Dufzo moiá/ obrazem Bożym ozdobiona/ [...] miłuyże tego/ który cię ták wielce wmiłował *LatHar* 278, 410, 626; *WujNT* 511.

W charakterystycznych połączeniach: ozdobiony niebieskiej chwały jasnością, dary (darmi) (2), dostojęnstwy, godnością, hojnością, ludzkością [= cechami człowieczymi], obrazem bożym, piątmem chrześcijańskim, roztropnością, zacnymi sprawami, [czyim] świadectwem, wysławianiem.

Wyrażenia: »cnotą (cnotami) ozdobiony« [w tym: cnotami a (rozliczną) łaską (2), sławą a cnotą (1)] = virtute (virtutibus) ornatus a. praeditus Modrz; virtutum omatibus redimitus Jan Stat [szyk 11:1] (12): Bowiem człowiek pocźciwy [...]/ Ozdobyony cną sławą á cnotą pocźciwą/ Ten ieft zázwdy ná plácu/ ten ma pámięć żywą. *RejWiz* 91v; Ale ku pocźciwemu żywotowi żadne nie fá náuki potrzebnieyfe/ iedno kthore fá rozumem roftroptnym á poważnemi cnotámi ozdobione. *RejZwierc* 13v; trzebá tego/ áby ci wielkimi á zacnemi cnotámi ozdobieni byli/ [...] ktorziby o ták wielkich pożytkách rádzic/ á ich iáko przyftoi bronic mogli *ModrzBaz* 12v; człowiek prawdziwą cnotą ozdobiony/ ma być takiego fercá/ choćiaby żadna sławá iemu nierosła/ y owżemby też [...] y co złego ćierpiał: przedsię by od niey nigdy nieodftępował/ á ná fámem dobrego vczynku fumnieniu [...] przeftawał. *ModrzBaz* 58v, 39v, 49v; Pánno okazałymi cnotámi/ y rozliczną łáfką znacznie ozdobiona *LatHar* 500, 672; Mária byłá wżelákimi cnotami ozdobiona. *WujNT* Zzzzz4v; *SarnStat* 196; *GosłCast* 35; *KlonFlis* A2.

»chwałą ozdobiony« (1): káždy/ z ftrony dufze/ łáłki ieft pełny/ y chwałą niebieską niedościgłą ofobliwie ozdobiony *LatHar* 596.

»Duchem Świątym ozdobiony« (1): To ia káżdego rozmyflániu poruczám iáko ma rozeznáć páfterzá thym Duchem fwiątym ozdobionego *RejAp* 35.

»łaską ozdobiony« (3): Acż tego potym Pan z łáłki á z miłofierdzya fwego ludziom vczonym á łáfką iego ozdobionym dopuścił był pothrofze rozumem dofiádz y wyrozumieć. *RejZwierc* 2v; *LatHar* 500, 672.

»ozdobion mądrością« (1): Bo ieft iáwnie pokazano iáko on był ozdobion mądrością [*sapientiam habens*] *BudBib* 2.Mach 2/9.

»rozumem ozdobiony« (2): *RejZwierc* 13v; A byłem dziećiątkiem zacnym rozumem w młodości ozdobiony [*Puer autem eram ingeniosus*] *BudBib* Sap 8/19.

»ozdobion stanem ślacheckim« (1): A Wízákoż ieftli kto będzie ozdobion fstanem flácheckim/ [...] thedyć iefzcze nie to práwe fláchecktwo *RejZwierc* 52.

»tytułem ozdobiony« (1): Skąd przednie Fámilie w Polfczce powstáły/ y tytułámi zacnymi ozdobione zoftáły/ y w máiętności podporę wielką bráły? *PowodPr* 20.

»wielmożnością ozdobiony« (1): widział mężá síwego/ y wielce poważnego/ nieiáką dziwná á zacną wielmożnością ná wżem ozdobionego [*virum canitie et gloria praestantem, mirabilem autem quandam et magnificentissimam ... eminentiam*] *BibRadz* 2.*Mach* 15/13.

»wolnościami ozdobiony« (1): Gdysz ten tak narod sławny Litewski wewszystkich swobodach, wolnosciach y Prawach iest wewszem rowny wolnosciami ozdobiony znarodem Koronnym. *ActReg* 43.

»zwierzchnością pospolitą ozdobiony« (1): wkim one trzy rzeczy [*mądrość, skromność obyczajów, władność*] íą/ ten zwierzchnością póspolitą ozdobiony [*authoritate publica ornatus*] [...] Rzeczpóspolitą ízczęśliwą vczynić może. *ModrzBaz* 138.

Szeregi: »ozdobiony i naddany« (1): máiąc ia opifác Dworzániná bez Ale/ ozdobionego/ y náddánego thym wżytkim/ czo ludzie chwałá *GórnDworz* D4.

»ozdobion albo ochędożon« (1): Bo iefli człowiek Rycerfski fłużącz fwiátu temu/ [...] Rycerfskymi doftoieńftwy ozdobyon álbo ochędożon bywa/ coż owżem thy iefli ftatecznie ftóisz przy woley á przy íprawach Páná fwego *RejPos* A4.

»dostojeństwem przełożon i ozdobion« (1): thy każdy poćiwy człowiecze/ [...] iefliżeś ieft y láty y doftoieństwem íákim przełożon y ozdobion/ rozmyfl czáfy fwoie y wiek przyfzły fwoy/ [...] fwieć wżytkim íáko íálna fwiecá dobreimi przykłády fwemi *RejZwierc* 149.

α. *Nagrodzony, wzbogacony* [czym] (4) : Odońsi káždy w tym wielkie klenoty/ Kto fie káżdemu podoba ze cnoty. [...] Wżytkim życzliwy tym ozdobion bywa/ Ze wżech też fławę y pożytek miewa. *RejZwierc* 224v, 104; w ták wielkiej liczbie ludzi beneficjámí kościelnemi ozdobionych [*in tanto numero hominum ecclesiae beneficium ornatorum*]/ żaden nie był v nas/ ktoryby chćiał ná *concilium* być *ModrzBaz* 132v; *LatHar* 439.

2. *Wślawiony, uświetniony, wyposażony w to, co upiększa, dodaje świetności (o rzeczach, budowlach, krajach, ziemi, firmamencie niebieskim, zdarzeniach); ornatus Vulg* [w tym: kim (1), czym (25)] (39) : Tám też [*na wyspie Zelandia*] ieft Roftyldia mocne á obronne miásto kościołmi znamienitemi ozdobione *BielKron* 292v; Bolesław Monárchá Polfski chcąc ozdobić Krákw dobрым rządem á chędogością/ dáł miefzczánom Krákwfskim práwo Niemieckie/ y woytá im wftáwił/ ktory ípomykał/ zwymierzał vlíce/ rynek/ áby tho rządnie w okręgu fwoim rozdzielone było (*marg*) Krákw ozdobion. (–) *BielKron* 363, 474; nád ktore [*znamię niebieskie Lwa*] żadne ínfe známie niebiefskie ták fńnącymi gwiazdámí/ nie ieft ozdobione *LeovPrzep* B4; *GórnDworz* L15v; A wżákoż káżda rzecz to napiękniefza/ ktora bywa piękną pomiernością ná wżem nadobnie ozdobiona. *RejZwierc* 54; Słowem páńfskim ieft wielkie niebo záwiefzoné/ Y wzorem złotych gwiazd ozdobioné. *KochPs* 45; nierozumiey áby tám było żáłoŃne plákánie: ále był tylo zacny á wielki/ nakładem y ludzką wielkością ozdobiony/ pogrzeb. *SkarŻyw* [197], 93, 454; Trzebá piękny pořąg wywieść pod oley robiony/ Według cerklá rozmierzony/ pęnzlem ozdobiony. *KlonŻal* D3v; Spieway Lithwo ozdobiona/ [...] Twa Zygmuncie fławá wżędzie/ W mieřác podnieřona będzie *KmitaPsal* A3; Málowánim/ Proporzec/ tákim ozdobiony/ Wżiał ná ten czás/ od królá/ Olbrycht przerzeczony *KochProp* 14;

Constellatus, Stellis insignitus – Gwiazdami ozdobioni. *Calep* 249a; *GrabowSet* Fv, Ov, Yv; Szátá twa [*Matki Boskiej*]/ iáko łóńce/ księżyc pod nogámi/ Koroná ozdobiona/ ślicznými gwiazdami. *SiebRozmyśl* K4v; *SkarKaz* 455b; Mnoftwem gwiazd ślicznych niebo ozdobione Obacz/ á fmyłły wždy óswieć zácimione. *SzarzRyt* A3.

W charakterystycznych połączeniach: ozdobiony łśniącymi gwiazdami (wzorem a. mnostwem (złoty) gwiazd) (5), kościołmi, koronami, malowaním, penzlem, słońcem; ozdobiony Kościół kapłany.

Wyrażenia: »drogim(i) (a. pięknym) kamieni(e)m (kamieńmi) ozdobiony« = ornatus omni lapide pretioso Vulg [szyk 5:1] (6): Iáko rzecz ktora ze złotá litha/ ozdobiona wśfelákim kámieniem drogim. Leop Eccli 50/9; y poślálá Konstantynowi koronę drogiemi kámieńmi ozdobioná SkarŻyw 398, 491; LatHar 595; A fundámenty muru miáftá/ ozdobione wśfelákim kámieniem drogim. Pierwży fundáment/ Iálpis: wtory/ Száfir: trzeći/ Kálceton: [...] dwunafty/ Amethyft. WujNT Apoc 21/19, Luc 21/5.

»prawdą ozdobion« (1): Witemberk/ ktora byłá/ w plotkach zágrzebiona/ Tám záfię z láfki iego/ prawdą ozdobioná. RejZwierz 108.

»ozdobiony wielmożnością« (1): Dom iego [Boga] świeći zacnością/ Ozdobiony wielmożnością. KochPs 144.

Szereg: »ozdobion a ósłachcon« (1): Iż iefzcze ia ták wolę/ iż moy dom [= ród] nie dawno powftá/ á przez mię iefzcze lepiej będzie ozdobion á ósłáchczon. RejZwierz 52v.

W przén (4) : Páweł/ záleciwży rozmáite dáry/ ktoremi człónki iednego ciáłá ozdobione fá [Praelare et Paulus varietate donorum, quibus membra corporis unius praedita sunt]/ [...] rofkázuie/ żeby káždy to sobie rozmyśláł/ iáko mu wiele Bog dáł ModrzBaz 45v; y ták on kwiát czyftości biały lilyey/ czerwóną rożá á krwiá męczeńfká ozdobiony/ zaplátę y rofkofzy niefkázitelne v oblubieńcá fwego nalał. SkarŻyw 487; LatHar 595.

Szereg: »ozdobiony a ochędożony« (1): Iákież thám [w zgotowanym przez Boga wiernym królestwie wiecznym] wdzięczne będzie odpoczynienie twoie w onym domku twoim dziwnemi rofkofzámi ozdobionym á ochędożonym? ktoremu rownia żadne oko nie widáło áni vcho nie fłycháło RejZwierz 127.

a. Upięszony, przybrany zdobiącymi elementami (7) : On w prochu pogrzebionym leżác/ wftáne wielkiew [lege: w wielkiew] chwale: á wy z groby wáłzými/ ták ozdobionymi/ wftánecie ná ogień wieczny w niesławie. *SkarŻyw* 52.

ozdobiony czym (2): pod fwą chorągwiá/ Herbem fwym ozdobioná/ ftawáli GórnRozm B2; LatHar 477.

a. O tekście (4) : *CzechRozm* 59v; przez fópłné Polfkięgo Narodu z Litwą zmowy y fpiłki zobopólńá przyśięgá vtwiérdzoné záfię [Unijá] obiáfnioná/ y fzerfzými fłowy á fnádniefzym wykłádem ozdobioná *SarnStat* 1003; *CiekPotr* 56.

Wyrażenie: »muzyką ozdobiony« (1): Małz dżifiefzych Nowowiernikow Kátechizm Polfki/ z piofnek rozlicznych [...] vwity/ y iákákolwief muzyką ozdobiony LatHar +4v.

II. Imiesłów od „ozdobić się” (9) :

1. *Który się upiększył, udoskonił, wyróżnił walorami moralnymi i umysłowymi; praeditus Modrz [czym] (6) : Lecż tákowi ktorzi przy boku Krolewłkiem wftáwicznje będa/ á do tákich táiemnych rozmow będa przypuľczáni/ trzeba áby byli wierni y milczeniem ozdobieni. ModrzBaz 25v, 51v; wáfzá Kś. M. ferce wielkimi cnotámi żywotá Chrześciánłkiego y miłościá ku Pánu Bogu y pobożnościá wśzytkich łpraw ozdobiene/ do tego pobudzi SkarJedn A5v; iełli wiára/ nádzieią/ miłościá y dobrymi wczynkámi nie będziem ozdobieni. Tedy ciężey karáni będziemy/ niżli przełtępcę zakonu łtárego. WujNT 770.*

W charakterystycznych połączeniach: ozdobiony wielkich rzeczy dokonaniem, milczeniem, pobożnościá spraw, dobrymi uczynkami.

Wyrażenie: »nauką ozdobiony« (1): Cnotá zacnieyłza náuká ozdobiona RejWiz Cc4.

Szereg: »ozdobiony i przychędożony« (1): Vczy łie záłię drugi łzymierłthwá/ ánoy łie łepiej wczýc tych łztuk wypráwić/ ktoreby były nadobnemi obyczáymi ozdobiene y przychędożone RejZwierc 14.

2. *Który przysporzył sobie sławy, świetności [kim] (1) : wezmi łobie łtho Rycerzow/ á łiedmdziełiat tyłiáć złotyeh/ iezdziłz ták mocnym rycerłtwem ozdobiony [potenti militia circumfulsus] HistAl B.*

3. *Prawdopodobnie: Wyposażony do boju (w zbroję, konia itp.) (2) : Iako hetman w woyłzce/ obchodząc opátrowáł ktora część byłá włzykowána/ ktora ozdobiona/ ktoraby potrzebowála przyłzcia iego. WujNT 435.*

Wyrażenie: »[czym] strojnie ozdobiony« (1): gdzie [...] Sláchtá Rułka/ Podolłka/ Pánow też Polłkich y Litewłkich bárzo wiele do Kołomiej przyciągnęli/ Zbroię y Koniámi łtrojnie ozdobieni StryjKron 662.

**** Bez wystarczającego kontekstu (1) : O[r]natus [...] Excultus, decoratus – Ozdobioni. Calep [739]b.*

Synonimy: I. ochędożony; 1. przybrany, przystrojony, upiększony, upstrzony, wystrychniony; b. zbogacony; c. nadany, ochędożony, przełożony; 2. ochędożony, ośłachcony; II. 1. przychędożony.

Cf NIEOZDOBIONY, OZDOBIĆ, OZDOBIĆ SIĘ, OZDOBNY